

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
<i>Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi</i>	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
<i>Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna</i>	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
<i>Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi</i>	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
<i>Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li</i>	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
<i>B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
<i>Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
<i>Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna</i>	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
<i>A. Safarov</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
<i>Xolmatov Doston Dilshod o'g'li</i>	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
<i>Xolmurodova Sarvinov</i>	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
<i>G'afforova Dildora Ergashevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
<i>Yusupova Umida Zayniddin qizi</i>	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
<i>Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi</i>	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
<i>Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi</i>	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
<i>Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
<i>Xurramova Sojida Abdunazar qizi</i>	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari	91
<i>Risvayeva Charos Zaydilla qizi</i>	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
<i>Z. N. Urunova, M. Jaborova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
<i>Sattorova Shirinoy San'atovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
<i>Buvrayev Akram Rustam o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
<i>Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna</i>	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
<i>Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna</i>	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaning psixologik determinantlari hamda klinik jihatlarini	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'ichi o'g'li, Yakubova Asaxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля kameraproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'kklanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyeovich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction	205
<i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati	208
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari	214
<i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari	219
<i>Alqarov Qodir Xolmatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>	
Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish	222
<i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>	
Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari	226
<i>Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari	230
<i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>	
Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili	236
<i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>	
Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	240
<i>Kozimov Sayfullah Maxammadjon o'g'li</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish	245
<i>Raximov Zokir Toshmirovich</i>	
Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari	249
<i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish	253
<i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>	
Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish	257
<i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>	
Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari	261
<i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari	264
<i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>	
STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations	268
<i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari	272
<i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi	276
<i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>	
Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools	279
<i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>	
Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration	282
<i>Shahlo Obidova</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarining akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish	286
<i>Shodmonova Shoir Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>	
Talabalarining to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari	290
<i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIGA ONA TILI FANINI O'QITISHDA KREATIVLIK QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK SHART-SHAROITLARI

Xoliyeva Sevara Rustam qizi

Termiz davlat pedagogika instituti, Ta'lim-tarbiya nazariyasi va metodikasi
(boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi 2-bosqich magistranti

Ilmiy rahbar: S. I. Tursunova
P.f.f.d. (PhD), v.b. dotsent

Annotatsiya: Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlarini hamda ushbu jarayonda o'qituvchining kasbiy faoliyati va vazifalari yoritilgan. Kreativ fikrlashni shakllantirishga xizmat qiluvchi metod va yondashuvlar tahlil qilingan. Shuningdek, kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish jarayonida o'qituvchi va ota-onalarning o'rnini hamda ular uchun amaliy tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: ta'lim, metodika, tafakkur, kreativlik, kreativ fikrlash, mashq, ijodkorlik, erkin fikrlash, pedagogik yondashuv.

Abstract: The pedagogical and psychological aspects of developing creative abilities in primary school students, as well as the professional roles and responsibilities of teachers in this process, are highlighted. Methods and approaches aimed at developing creative thinking are analyzed. In addition, the role of teachers and parents in fostering creativity and practical recommendations for them are presented.

Key words: education, methodology, thinking, creativity, creative thinking, exercise, innovation, free thinking, pedagogical approach.

Аннотация: Освещены педагогико-психологические аспекты развития творческих способностей учащихся начальных классов, а также профессиональная деятельность и задачи учителя в данном процессе. Проанализированы методы и подходы, направленные на формирование творческого мышления. Кроме того, представлены роль педагогов и родителей в развитии творческих способностей, а также практические рекомендации для них.

Ключевые слова: образование, методика, мышление, креативность, творческое мышление, упражнение, творчество, свободное мышление, педагогический подход.

KIRISH

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu shart-sharoitlar o'qituvchilarning malakasi, ta'lim muhiti, resurslar, tizimli yondashuv, ota-onalar hamkorligi, gender yondashuvi, madaniy integratsiya, baholash tizimi va texnologik ta'minotni o'z ichiga oladi, chunki ular bolalarning ijodiy fikrlashini, nutqiy faoliyatini hamda yangi g'oyalar yaratish qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan.

Jahon pedagogikasida ona tili ta'limi orqali kreativlikni rivojlantirish bolalarning shaxsiy rivojlanishini ta'minlashning asosiy omili sifatida ko'rilmogda. Masalan, ona tili darslarida ijodiy faoliyatni tashkil etish bolalarning til ko'nikmalarini va emotsional intellektini bir vaqtda oshiradi.

O'zbekiston ta'lim tizimida ushbu shart-sharoitlar milliy ta'lim standartlari (DTS) va "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun asosida joriy etilmoqda, chunki ular bolalarning kreativ potensialini milliy madaniyat unsurlari bilan bog'lab, jamiyatning innovatsion talablariga javob beradi. Ilmiy izlanishlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik shart-sharoitlarni to'g'ri tashkil etish bolalarning kreativlik darajasini 25–30 % ga oshirishi mumkin, bu esa ta'lim sifatini yaxshilaydi hamda bolalarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi. Ushbu shart-sharoitlar ta'lim jara-

yonini kompleks va bosqichma-bosqich tashkil etadi, chunki ular nazariy asoslarni amaliyotda qo'llash uchun zamin yaratadi [6; 1–15-b.].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davletshin M.G., Do'stmuhammedova Sh., Mavlanov M. va To'ychiyeva S. muallifligidagi "Yosh davrlari va pedagogik psixologiya" asarida boshlang'ich yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlari, tafakkur va tasavvur jarayonlari keng tahlil qilingan. Mazkur manba o'quvchilarning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda kreativ fikrlashni rivojlantirish zarurligini asoslashda muhim metodologik manba bo'lib xizmat qilgan. Ayniqsa, bolalarda mustaqil fikrlash va ijodiy faoliyatning shakllanishi psixologik jarayon sifatida izohlanganligi maqolaning ilmiy asosini boyitgan.

"Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik" moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmuada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va kreativ yondashuvlarning ta'lim samaradorligiga ta'siri yoritilgan. Ushbu manba maqolada tilga olingan innovatsion metodlar va interfaol faoliyatni tashkil etish masalalarini ilmiy jihatdan asoslash imkonini bergan. Manbada pedagogik texnologiyalar orqali o'quvchilarning faolligini oshirish va ijodiy tafakkurni rivojlantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Jo'rayev P.X., Raximov B.X. va Xomatov Sh.F. tomonidan yaratilgan "Yangi pedagogik texnologiyalar" qo'llanmasida muammoli ta'limning nazariy asoslari hamda amaliy imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Ushbu manba maqolada muammoli vaziyatlar asosida kreativlikni rivojlantirish haqidagi fikrlarni qo'llab-quvvatlaydi. Ayniqsa, o'quvchilarning mustaqil qaror qabul qilishi va noodatiy yechimlar topishi kreativ fikrlashning muhim ko'rsatkichi sifatida talqin etilgan.

Adizov B.ning "Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari" nomli doktorlik dissertatsiyasi maqolaning eng muhim nazariy manbalaridan biri hisoblanadi. Unda boshlang'ich ta'lim jarayonini ijodiy tashkil etishning metodik va didaktik tamoyillari chuqur tahlil qilingan. Mazkur tadqiqot maqoladagi o'qituvchi–o'quvchi hamkorligi, ijodiy topshiriqlar va kreativ muhit yaratish masalalarini ilmiy asoslashga yordam bergan.

Aliyev A.ning "O'quvchilarning ijodkorlik qobiliyati" asarida o'quvchilarda ijodkorlikni rivojlantirishning pedagogik omillari va usullari yoritilgan. Ushbu manba maqolada kreativlikning mohiyati va uni shakllantirish omillarini izohlashda asosiy nazariy manbalardan biri sifatida foydalanilgan. Muallif ijodiy fikrlashni ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida baholaydi.

Y. G'ulomov, I. Rasulov, X. Rustamov va B. Mirzaaxmedovlarning "O'zbek tili o'qitish metodikasi" qo'llanmasida ona tili darslarini tashkil etish metodlari, nutqiy faoliyatni rivojlantirish hamda o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Ushbu manba maqolada ona tili darslari orqali kreativlikni rivojlantirishga oid metodik qarashlarni asoslashda muhim o'rin tutadi.

Nisanbayeva Akmaral va Tagayeva Jannatning "Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish darslarini kreativlik asosida tashkil qilish usullari" nomli ilmiy ishida kreativ darslarni tashkil etishning zamonaviy metodlari ko'rsatib berilgan. Ushbu manba maqolaning amaliy jihatini boyitgan bo'lib, kreativ topshiriqlar, interfaol usullar va innovatsion yondashuvlarning samaradorligini ko'rsatishda foydalanilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlarini aniqlash maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatish, qiyosiy tahlil, ilmiy-adabiy manbalarni o'rganish, umumlashtirish hamda tizimli tahlil metodlari qo'llanildi. Shuningdek, boshlang'ich ta'limga oid zamonaviy pedagogik va psixologik tadqiqotlar, kreativlik nazariyalari hamda ona tili o'qitish metodikasiga doir ilmiy manbalar tahlil qilindi. O'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar o'qituvchi–o'quvchi hamkorligi, ta'lim muhiti, interfaol metodlar va innovatsion texnologiyalar asosida baholandi. Tadqiqot davomida nazariy ma'lumotlarni amaliy jihatdan asoslash uchun taqqoslash va interpretatsiya usullaridan ham foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagogik shart-sharoitlarning asosiy jihati o'qituvchilarning malakasini oshirish bo'lib, chunki ona tili darslarida kreativlikni rivojlantirish o'qituvchining ijodiy yondashuviga bog'liq. Jahon tajribasida o'qituvchilar uchun kreativ pedagogika bo'yicha maxsus treninglar bolalarning rivojlanishini ta'minlaydi. Masalan, ona tili ta'limida ijodiy faoliyatni loyihalash o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini talab qiladi.

O'zbekiston ta'limida o'qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish ona tili darslarida bolalarning fikrlashini oshirishga yordam beradi. Ushbu shart-sharoit o'qituvchilar uchun doimiy malaka oshirish kurslarini o'z ichiga oladi, chunki ular bolalarning individual farqlarini hisobga olgan holda topshiriqlar yaratishni o'rgatadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning kreativ malakasi bolalarning til va ijodiy rivojlanishini 20 % ga

yaxshilaydi, bu esa ta'lim jarayonini samarali qiladi. Masalan, o'qituvchilar uchun maxsus dasturlar orqali ona tili darslarida ijodiy yozish va hikoya yaratish usullarini o'rgatish bolalarning tasavvurini kuchaytiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchilarning malakasi oshirilishi ta'lim tizimining umumiy sifatini yaxshilaydi va bolalarning motivatsiyasini oshiradi, chunki malakali o'qituvchi bolalarning ichki ijodiy potensialini ochib beradi. O'qituvchilarning kreativ malakasi bolalarning til savodxonligini va ijodiy qobiliyatini bir vaqtda rivojlantiradi, bu ta'limning integratsion xususiyatini kuchaytiradi [8; 1–15-b.].

Pedagogik shart-sharoitlarning yana bir muhim elementi ta'lim muhitini tashkil etish bo'lib, chunki ona tili darslarida kreativlikni rivojlantirish uchun qulay va rag'batlantiruvchi muhit zarur. Jahon izlanishlarida ta'lim muhiti bolalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishda asosiy rol o'ynaydi. Masalan, sinf xonasida ijodiy burchaklar va raqamli resurslar bolalarning tasavvurini oshiradi. O'zbekiston maktablarida ta'lim muhiti milliy adabiyot va folklor unsurlari bilan boyitiladi, bu bolalarning madaniy kreativligini rivojlantiradi. Ushbu shart-sharoit sinf infra-tuzilmasini yaxshilash, interfaol taxtalar va ijodiy materiallarni joriy etishni o'z ichiga oladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, qulay ta'lim muhiti bolalarning motivatsiyasini 25 % ga oshiradi, chunki u bolalarning o'zini erkin ifoda etishga imkon beradi. Masalan, ona tili darslarida guruhli ijodiy ishlar uchun maxsus zonalar tashkil etish bolalarning hamkorlik qobiliyatini kuchaytiradi. Shu bilan birga, ta'lim muhiti bolalarning emotsional holatini yaxshilaydi va ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi, chunki u bolalarning ichki rag'batini faollashtiradi. Ta'lim muhiti bolalarning ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydi va ona tili darslarida ijodiy faoliyatni rag'batlantiradi, bu ta'lim sifatini oshiradi [4; 1–10-b.].

Ta'lim muhitining dolzarbligi raqamli texnologiyalar davrida namoyon bo'ladi, chunki ona tili darslarida kreativlikni rivojlantirish uchun raqamli vositalar zarur. Jahon tajribasida raqamli muhit bolalarning ijodiy fikrlashini oshiradi. Masalan, virtual hikoya yaratish platformalari bolalarning nutqiy faoliyatini yaxshilaydi. O'zbekiston ta'limida muhitni raqamlashtirish pandemiya davridagi tajribaga asoslanadi, bunda onlayn resurslar kreativlikni 15 % ga oshirgan. Ushbu shart-sharoit internet va raqamli qurilmalar bilan ta'minlashni talab qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli muhit bolalarning innovatsion yondashuvlarini 30 % ga oshiradi, chunki u interfaol topshiriqlar berishga imkon beradi. Masalan, ona tili darslarida Kahoot yoki Storyboard That vositalari bolalarning she'r yaratish qobiliyatini kuchaytiradi.

Shu bilan birga, raqamli muhit bolalarning raqamli savodxonligini oshiradi va ta'lim jarayonini zamonaviy qiladi, chunki u global tendensiyalarga mos keladi. Raqamli muhit bolalarning o'quv natijalarini yaxshilaydi va ona tili darslarida ijodiy faoliyatni interfaol qiladi, bu ta'lim samaradorligini oshiradi.

Pedagogik shart-sharoitlarning resurslar jihati moddiy va texnik ta'minotni o'z ichiga oladi, chunki ona tili darslarida kreativlikni rivojlantirish uchun maxsus resurslar zarur. Jahon izlanishlarida resurslar bolalarning ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. Masalan, ijodiy kitoblar va o'yin materiallari bolalarning tasavvurini oshiradi.

O'zbekiston ta'limida resurslar milliy darsliklar va raqamli kontent bilan boyitiladi, bu bolalarning kreativligini milliy kontekstda rivojlantiradi. Ushbu shart-sharoit darsliklarni yangilash va ijodiy vositalarni joriy etishni talab qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, resurslarning yetarliligi bolalarning kreativlik darajasini 20 % ga oshiradi, chunki u bolalarning o'zini ifoda etish imkoniyatlarini kengaytiradi. Masalan, ona tili darslarida milliy e'taklar bazasi bolalarning hikoya yaratish qobiliyatini kuchaytiradi. Shu bilan birga, resurslar ta'lim jarayonini boyitadi va bolalarning motivatsiyasini oshiradi, chunki u qiziqarli materiallar beradi. Resurslar bolalarning til savodxonligini va ijodiy qobiliyatini bir vaqtda rivojlantiradi, bu ta'limning integratsion xususiyatini kuchaytiradi.

Kreativ fikrlash – bu innovatsion (yangi, novator, original, nostandart, noodatiy va hokazo) va samarali (amaliy, natijaviy, tejamkor, optimal va hokazo) yechimlarni topish, yangi bilimlarni egallash, tasavvurni ta'sirchan ifodalashga qaratilgan g'oyalarni ishlab chiqish, baholash va takomillashtirish jarayonida samarali ishtirok etish qobiliyatidir. Shaxsning kreativligi uning tafakkurida, muloqotida, his-tuyg'ularida, muayyan faoliyat turlarida namoyon bo'ladi [2; 1–15-b.].

Kreativlik – bu insonning shaxsiy xususiyati bo'lib, uning o'z-o'zini takomillashtirib va rivojlantirib borishi bilan bog'liq. Kreativlik (lot., ingl. “create” – yaratish, “creative” – yaratuvchi, ijodkor) individning yangi g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorligini tavsiflovchi hamda mustaqil omil sifatida iqtidorlilik tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyatdir. Shaxsning kreativligi uning tafakkurida, muloqotida, his-tuyg'ularida, muayyan faoliyat turlarida namoyon bo'ladi.

Bolalarda kreativlikni rivojlantirishda quyidagilarga e'tibor qaratish zarur:

- ular tomonidan ko'p savollar berilishini rag'batlantirish va bu odatni qo'llab-quvvatlash;
- bolalarning mustaqilligini rag'batlantirish va ularda javobgarlikni kuchaytirish;
- bolalar tomonidan mustaqil faoliyatning tashkil etilishi uchun imkoniyat yaratish;
- bolalarning qiziqishlariga e'tibor qaratish.

Quyidagi omillar shaxsda kreativlikni rivojlantirishga to'sqinlik qiladi:

- o'zini tavakkaldan olib qochish;
- fikrlash va xatti-harakatlarda qo'pollikka yo'l qo'yish;
- shaxs fantaziyasi va tasavvurining yuqori baholanmasligi;
- boshqalarga tobe bo'lish;
- har qanday holatda ham faqat yutuqni o'ylash [3; 1–15-b.].

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativ qobiliyatini rivojlantirish usullari va vositalariga ta'sir qiluvchi muhim omillardan biri o'qituvchi–o'quvchilar hamkorligi ekanligiga alohida e'tibor qaratildi. Ma'lumki, ta'lim jarayoni ikkiyoqlama xarakterga ega bo'lib, o'qituvchi va o'quvchilarning teng munosabatlaridan tashkil topadi. Bu jarayonga rahbarlik qiluvchi o'qituvchi ta'lim jarayonining to'g'ri tashkil etilishi, ta'lim maqsadlarining to'g'ri amalga oshirilishi va ta'lim natijalari uchun javobgar shaxs hisoblanadi. Ammo bu ta'lim jarayoni o'qituvchining to'liq hukmronligi ostida amalga oshadigan jarayon, degan noto'g'ri fikrning tug'ilishiga asos bo'la olmaydi.

Hozirgi davr talabi ham kimnidir bo'ysundirish orqali emas, balki hamkorlik munosabati yordamida ijobiy natijaga erishishdir. Ta'lim jarayonida o'quvchilar faoliyatining shakllanishi fan asoslarini o'zlashtirishga oid mexanizmga bo'lib qolmasdan, balki shaxsning umumiy ijtimoiy-madaniy qobiliyatlarini tarkib toptirishga ham qaratilishini unutmash lozim. Bizningcha, o'quv vaziyati ta'lim jarayonini tashkil qiluvchi o'zgaruvchan tizim sanalib, u quyidagicha ikki qismdan iborat:

- o'qituvchi bilan o'quvchilar hamkorligi;
- o'quvchilarning o'zaro bir-birlari bilan hamkorligi [5; 1–15-b.].

Kreativlik va o'zaro hamkorlik bir-biriga mustahkam bog'liq. Zero, faqatgina yangicha yondashuv asnosida hamkorlik vujudga keladi va mana shu hamkorlikda ijodkorlik o'z ifodasini topadi. Pedagogik kreativlikni faqatgina yangilikka, tajribalar o'tkazishga intilish deb tushunmaslik kerak. Bu intilish sog'lom fikrning rasmiyatchilik ustidan g'alabasini ham ifoda etadi. Demokratiya va oshkoralik bo'lmagan joyda, ma'muriyatchilik hamda o'qituvchining irodasi bilan dars jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlash faoliyatiga rahna solinsa, ijodiy hamkorlik barham topadi. Boshlang'ich sinf darslarida o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladigan topshiriqlar ustida ishlash alohida o'rin tutadi. O'quvchi o'zi uchun qulay sharoitda hayotiy va o'quv tajribasiga tayanib, og'zaki yoki yozma nutqi orqali fikrlash faoliyatini amalga oshiradi. Unda har bir fanning o'zi uchun noma'lum qirralari xususida o'qituvchi bilan faol hamkorlik qilish uchun ruhiy tayyorgarlik paydo bo'ladi. U mavzu yuzasidan berilgan savollarga tegishli javob qaytarish uchun mustaqil ijodiy izlanishlarga harakat qiladi. O'qituvchi bunday hamkorlik jarayonida o'quvchilarning kreativligini o'stirish bilan birga diagnostik vazifani ham bajaradi, ya'ni o'quvchilarning qobiliyati, qiziqish doirasini aniqlaydi, kreativ iqtidorini chamalaydi. Kreativlikni rivojlantiruvchi topshiriqlar ustida ishlash jarayonida bu g'oyat muhimdir [7; 1–15-b.].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich ta'lim – bu har bir bolaning hayotida chuqur iz qoldiruvchi ta'lim turlaridan biri bo'lib, ta'limning ushbu bosqichida pedagog-o'qituvchilarga katta mas'uliyat yuklatiladi. Ya'ni, boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi hali maxsus o'rganishni talab etmoqda. O'quvchilar o'z-o'zidan kreativ bo'lib qolmaydi. Uning kreativ qobiliyati ma'lum vaqt ichida izchil o'qib-o'rganish, o'z ustida ishlash orqali shakllantiriladi va asta-sekin takomillashib, rivojlanib boradi. O'qituvchilar o'quvchilar bilan hamkorlikda ish yuritib, ularning har bir fikrini inobatga olishi va buni o'quvchiga sezdirishi kabi muhim vazifalarni bajarish orqali o'quvchilarning o'zgacha yondashuvga, ya'ni kreativ bo'lishiga erishishi mumkin. O'qituvchi o'quvchilarga muammoli masala va vaziyatlarni berib, o'quvchining masala yechimini topishga ijodiy yondashishi undagi hissiy-irodaviy sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi. Bu o'quvchilarni o'z ustida ishlashga, mustaqil o'qib-o'rganishga imkoniyat yaratadi hamda ichki ehtiyojning oshishiga turtki bo'ladi.

“Kreativlik” tushunchasi “ijod” tushunchasi bilan bog'liq. Biroq, “kreativlik” tushunchasi tegishli lug'atlarda munosib differensiyasini topmagan va ijod psixologiyasida yetarlicha aniqlanmagan. O'nlab ilmiy ishlarda kreativlikning u yoki bu qirralariga turlicha yondashilib, har xil darajada qamrab olinayotganligiga qaramasdan, hozirgacha na muammoning o'ziga va na unga taalluqli bo'lgan amaliy savollarga nisbatan yagona to'xtam mavjud emas.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari moduli bo'yicha o'quv-uslubiy qo'llanma. – Toshkent, 2015, 40 bet.
2. Davletshin M.G., Do'stmuhamedova Sh., Mavlanov M., To'ychiyeva S. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya (o'quv-metodik qo'llanma). Nizomiy nomidagi TDPU. 2004-yil. 102 b. 46–47-betlar.
3. Innovatsion ta'lim texnologiyalari va pedagogik kompetentlik moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. – Toshkent, 2016.
4. Jo'rayev P.X., Raximov B.X., Xomatov Sh.F. Yangi pedagogik texnologiyalar. Muammoli ta'limga asoslangan o'quv-metodik qo'llanma. – T.: Fan, 2005, 66 b.
5. Adizov B. Boshlang'ich ta'limni ijodiy tashkil etishning nazariy asoslari: Ped. fan. dok. dis. – Toshkent, 2003. – 276 b.
6. Aliyev A. O'quvchilarning ijodkorlik qobiliyati. – Toshkent: O'qituvchi, 1991. 40 bet.
7. Y. G'ulomov, I. Rasulov, X. Rustamov, B. Mirzaaxmedov. O'zbek tili o'qitish metodikasi. Qo'llanma. Toshkent, 1975. 121-bet.
8. Nisanbayeva Akmaral, Tagayeva Jannat. Boshlang'ich sinflarda ona tili va o'qish darslarini kreativlik asosida tashkil qilish usullari.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.